

یادداشت

نقدی برانتشار اخبار جعلی درباره زنده‌یاد محمدرضا شجریان

بیماری خبررسانی مرگ دیگری!

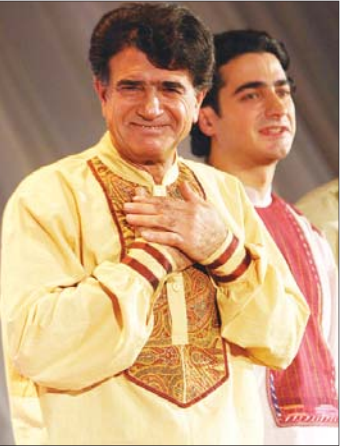
ایلیا محمدی‌نیا*

- حضرت سعدی در قرن هفتم هجری گفته است: «خبری که دانی که دلی بیازارد تو خاموش تا دیگری بیارد بلبلا! مزده بهار بیار خیر بد به بوم باز گذار».

با اینکه به استیقلال تعریف و غم رفتن از گذشته‌های دور در فرهنگ ایرانی همچنان که سعدی بزرگ در بالا اشاره کرد، امری مذموم و نکوهش‌شده بود، این روزها روالی معکوس در جامعه یا لاقال در فضای مجازی پیدا کرده است.

در فضای مجازی از توئیتر و اینستاگرام تا تلگرام و... خیلی‌ها دنبال مرگ دیگران می‌دوند! در واقع خبررسانی پیرامون مرگ دیگری به جاذبه مشمژکننده‌ای تبدیل شده که روزه‌روز بر مشتاقانش افزوده می‌شود.

کافی است هنرمندی نامی به علت کسالت در بیمارستانی بستری شود. حال اگر خانواده این هنرمند یا دست‌اندرکاران بیمارستان مورد نظر به هر دلیلی از عدم آگاهی نسبت به اهمیت اطلاع‌رسانی تا تعدمی خود خواسته، تمایلی به اطلاع‌رسانی نداشته باشند و از طرفی رسانه‌های دولتی و حاکمیتی هم بنا بر سلايق و ذائقه شخصی و جناح‌بندی خود روی خوش بدهند تا اطلاع‌رسانی از خود نشان ندهند (خبررسانی جعلی مرگ استاد شجریان توسط صداوسیما نشان داد که زیاد هم نمی‌توان به تلویزیون دلخوش بود)، آن‌گاه موجی از شایعات، اخبار و تحلیل‌های شخصی و بی‌مایه که تنها زاینده اذهان بیمار و منفعت‌طلب است که برای چند فالوئر و لایک بیشتر تلاش می‌کنند، در فضای بی‌درویکر مجازی پر می‌شود.

اگر کسانی در فضای مجازی از شایعه‌پراکنی مرگ هنرمند یا بزرگی نمی‌گذرند، حرجی بر آنان نیست که اینان برای اعتباری مجازی و دروغین و کسب نام و نانی حقیر از خودفروشی مجازی ابایی ندارند. به قول برتراند راسل: «از مرگ نترسید. از این بترسید که وقتی زنده‌اید چیزی درون شما به نام انسانیت بمیرد!».

روشن است کسانی که انسانیت درونشان مرده باشد، حیثیاتش به شایعه‌پراکنی پیرامون ممات دیگران کره می‌خورد و گویی دردی لاعلاج دارند و درمانی بر آن مترتب نیست. مانند موردی که در اسفندماه ۹۸ با بستری‌شدن استاد شجریان در بیمارستان جم روی داد. در آن زمان به علت نقصان و خلأ اطلاع‌رسانی از جانب متولیان بیمارستان و خانواده استاد شجریان، باز شایعه داغ بود و به نظر روال طبیعی همین بود که کسانی جویندگان مرگ دیگری بروفق باشد.

بررسی اینجاست که در نوبت دوم و سومی که استاد شجریان در بیمارستان جم بستری شدند و این‌بار البته اطلاع‌رسانی در قالب اطلاعیه‌های روزانه و گاه هر چند ساعت یک‌بار از مجاری رسمی بیمارستان انجام می‌شد، چرا بازار کاسبان شایعه‌پراکنی مرگ دیگری، این‌قدر گرم و پررونق بود؟

به نظر می‌رسد توهم خودرسانه‌ای رفته‌رفته در ذهن نویسندگان شایعات گوناگون در فضای مجازی به توهم واقعیت در نزد این اشخاص تبدیل می‌شود و این امر با میزان استقبال مخاطبان این اخبار جعلی نسبتی مستقیم دارد. به عبارتی دیگر برای بخش عمده‌ای از مخاطبان حاضر در فضای مجازی دروغ شیرین از حقیقت تلخ جذابیت بیشتری در این روزهای بهت و حیرت دارد.

چه می‌توان گفت؟

هیچ!

به قول حضرت حافظ:

«زیرکی را گفتم این احوال بین خندید و گفت

صعب‌روزی

بوالعجب‌کاری

پریشان‌عالمی».

✽مدیر کارگاه تخصصی آواز استاد شجریان

گفت‌وگو با علیرضا تابش، دبیر سی‌وسومین جشنواره بین‌المللی فیلم کودکان و نوجوانان

هر سال با کاهش بودجه مواجه هستیم

گذشته همکاران من در ستاد برگزاری جشنواره تلاش کردند تا بستر و راهکارهای مناسبی را برای برپایی این دوره جشنواره اتخاذ کنند. تأثیر اینترنت و رسانه‌های جدید بر زبان سینما شکلی جدید از محصولات در دنیای سرگرمی به وجود آورده، کرونا جبرا حرکت به سمت رسانه‌های جدید را شتاب داد و امیدواریم بتوانیم در این دوره، تجاربی نو و مفید برای برگزاری سایر جشنواره‌ها کسب کنیم، ضمن اینکه باید توجه کرد شرایط کرونایی سبب شده فاصله ما با معیارهای جدید زیست‌بوم سینما در دنیا کم شود و بتوانیم مبتنی بر تغییر رژیم مصرف رسانه‌ای در کودکان و نوجوانان، خود را به‌سرعت، به سازوکار مدرن‌تری مجهز کنیم. خوش‌بین هستم که وجه تعاملی مبتنی بر اینترنت و مشارکت مجازی مخاطبان کودک و نوجوان، سال‌های بعد هم به رویه‌ای مهم در جشنواره تبدیل شود. ما امسال کارگاه‌های مهمی را در دو بخش بین‌الملل و ملی به‌صورت مجازی و تعاملی برگزار می‌کنیم که اتفاقی نو است. همچنین کارگاه‌های آموزشی بخش المپیاد و نشست‌های تخصصی دیگر که اتفاقا شرایط به‌وجودآمده سبب شده بتوانیم از چهره‌های متنوع‌تر و باسابقه‌تری استفاده کنیم. شاید نام ورود به عرصه‌های آزموده‌نشده را نتوان جالش گذاشت، اما اگر هم چنین عنوانی را اطلاق کنیم، ما می‌کوشیم جشنواره از این چالش‌ها سرزنلد بیرون بیاید.

✽ به نظر شما در سینمایی که فیلم‌های کودک آن همواره مورد بی‌مهری قرار گرفته، برگزاری یک جشنواره چقدر می‌تواند بااهمیت باشد؟

پاسخ این پرسش، در خود سؤال نهفته است، چراکه یکی از ویژگی‌های جشنواره، توجه بیشتر و مهربانگی بر سینمای نجیب کودکان و نوجوانان است. این را من نمی‌گویم بلکه تک‌تک کارشناسان و هنرمندان سینمای کودک و نوجوان بر آن صحه می‌گذارند که اگر جشنواره نباشد، توجه به سینمای کودک و نوجوان به حاشیه می‌رود و جشنواره،

چه امید به آینده‌ای از این بالاتر. به نظم اگر سطح رویارویی با اتفاقات و شرایط را با واقعیت‌های موجود و شرایط روز منطبق کنیم، بهتر می‌توانیم در موارد مختلف و از جمله این مورد، دست به استنتاج بزنیم. **✽ بودجه جشنواره امسال چه مقدار و اصولا در مقایسه با سال‌های گذشته چگونه است؟**

در سال‌های اخیر با توجه به شرایط اقتصاد مقاومتی و تحریم‌ها، تلاش کرده‌ایم جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان، با شرایط منطقی برگزار شود و هرسال، کاهش‌های چشمگیری را در تخصیص بودجه در بخش‌های مختلف داشته‌ایم که بررسی تحقیقی و مقایسه‌ای ریز اطلاعات بودجه‌ای در سامانه شفاف‌سازی، مؤید این رویه است. امسال هم با وجود اینکه شرایط کرونایی سبب شده میهمانان خارجی به ایران نیایند و هنرمندان و اهالی رسانه به اصفهان سفر نکنند (که البته هرساله این بخش با مشارکت شهرداری اصفهان برگزار می‌شد)، اما برپایی جشنواره به‌صورت آنلاین، تولید محتوای تصویری و انتقال بخش عمده‌ای از میزبانی جشنواره، به فضای مجازی هم شاید در ظاهر امری غیرهنرین‌زا باشد اما در عمل، هزینه‌های جدیدی را به جشنواره اضافه کرده است که با توجه به تورم موجود در سال ۹۹، قاعدتا نیازمند بودجه‌بندی فراتر از آن چیزی است که برای برپایی این دوره جشنواره تعریف شده است. این نشان می‌دهد که ما کم‌کم و در همین شرایط هم جشنواره را با مدیریت اقتصادی اداره می‌کنیم و قرار نیست در این سال سخت، در این مورد اهمال به خرج دهیم.

✽ حضور فیلم‌های بین‌المللی در این دوره چقدر جدی است؟

نکته حائز اهمیت، توجه به سابقه دیرین جشنواره کودک و نوجوان در عرصه بین‌المللی است. این رویه‌دادن مهم‌ترین جشنواره تخصصی در منطقه ما محسوب می‌شود. بر این اساس، همان‌طورکه بسیاری از جشنواره‌های معتبر جهانی، در شرایط خاص کرونایی اغلب بدون حضور میهمانان خارجی به‌صورت آنلاین برگزار شدند، جشنواره سی‌وسوم هم تلاش کرد در بخش بین‌المللی خود به این شکل عمل کند و جلوه بین‌المللی خود را به شکل مجازی و آنلاین نمایان کند. در این دوره فیلم‌های بخش‌های غیررقابتی در پلتفرم‌ها به نمایش درمی‌آید و در بخش رقابتی داوری با ارسال لینک برای داوران انجام خواهد شد. فیلم‌های این‌ دوره در دو بخش انیمیشن و داستانی کوتاه، انیمیشن و بلند سینمایی از کشورهای مختلف دنیا و براساس تعاملاتی بازارهای جهانی و بازارهای آنلاینی که در سال جاری برپا شد، انتخاب شده‌اند و آثار متنوع و قابل‌توجهی را در بخش بین‌الملل جشنواره امسال خواهیم دید. ضمن آنکه امسال در بخش بین‌الملل، شاهد کارگاه‌های تخصصی مهمی نیز خواهیم بود که با موضوعات جالبی در این بخش جشنواره طراحی شده‌اند. امسال این بخش هم شرایط متفاوتی را تجربه خواهد کرد.

هنر

ضرب‌آهنگ

استاد شجریان آواز فرهنگ ایران زمین

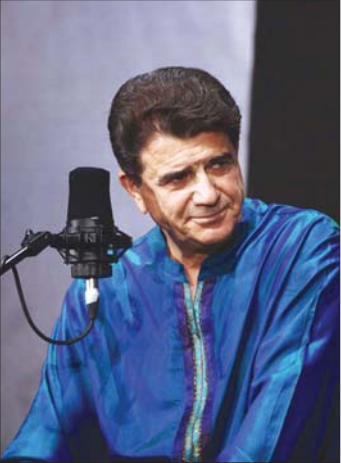
شهرام آبرومندآذر*

● دفتر حیات برخی از انسان‌ها با تولد باز و با مرگ بسته می‌شود. دفتر حیات بعضی دیگر با تولد باز می‌شود، اما با مرگ پایان نمی‌یابد. و شگفت آنکه در کتاب هستی برخی از تک‌چهره‌های ماندگار تاریخ حیات بشر نه با تولد باز می‌شود و نه با مرگ بسته می‌شود؛ چراکه شعاع حیات آنها گستره زمان را در نور دیده و گذشته و حال را در هم می‌آمیزد. من قصد ندارم در این تلخ لحظات سخت که در فراق استاد دل‌شکسته‌ایم از بیوگرافی استاد سخن به میان آورم ولی فرصت را غنیمت می‌شمارم و از خصلت‌های ویژه‌اش می‌گویم؛ در حد و بضاعت خودم.

محمدرضا شجریان از طیف هنرمندانی است که دارای رهیافتی وجودی به فلسفه هنر و موسیقی و تمامی آثار استاد مبتنی بر ضرورت‌شناسی و درخور پاسخ به ضرورتی است. منطق انکشاف هنری و مؤلفه‌های او مانند کشف و شهود و جوشش و تراوش ذهنی، از جمله عناصری است که در تک‌تک آثار او نمایان و عیان است. استاد نسبت به گوهر موسیقی شناخت عمیق و دقیقی دارد و ابزار بیان و ارانه‌اش بهترین فرم و اجرا را دارد.

«آواز فرهنگ» ایران‌زمین است که در جای‌جای آثارشان آشکار و عیان است که البته این تمام قضیه نیست.

آنچه اثر یک هنرمند را برای مخاطبانش مطلوب و مقبول می‌کند صمیمیت، صداقت

و یکرنگی اوست که در مواجهه با پدیده‌های پیرامونش دارد که حقیقتا این یکی از دغدغه‌های جدی ایشان بود و در طول فعالیت حرفه‌ایش لازم و ضروری دانسته و به آن عمل کرده است.

استاد محمدرضا شجریان جسارت و استواری آن را داشته که خودش را در آیین زمان بنمایاند و تعریف کند.

او وجود دلپذیری بود و هست که نغمه‌ها و نواهایش را مردم به گوش جان سپرده‌اند و زندگی کرده‌اند.

استاد بسیار صریح و صادق بود و در نظر دادن و داوری، منات و وقاری شایسته داشت. بارها دیده بودم با آنکه از فلان هنرمند دل خوشی نداشت، درست به داوری می‌رفت و همواره هنرش را می‌سنجید نه مسائل شخصی و پیرامونش را.

استاد در آزادگی بی‌همتا بود و همواره صداقت و یکرنگی‌اش در مواجهه با پدیده‌های پیرامونش بسیار موقر و موجه و مثال‌زدنی بود. استاد شجریان زوایای بی‌شماری دارد که مانند سعدی و حافظ و خیام و... زمان طولانی‌تری برای ماندگاری و شناخته‌شدن می‌طلبد تا روزه‌روز اهمیت حضورش بر پهنه زندگی آشکارتر شود. همان‌گونه که جمله به جمله آثار و سروده‌ها و گفته‌های بزرگانمان بیان احوالات و روزگارنمان را می‌نمایاند، بی‌شک این بزرگوار در زمره این بزرگان خواهد بود و همان‌گونه که هست.

✽شاگرد استاد شجریان، خواننده و مدرس آواز

